

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

στο σχέδιο νόμου "Κύρωση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας και της Συμφωνίας που αφορά την εφαρμογή του μέρους XI της Σύμβασης"

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

Με το υποβαλλόμενο σχέδιο νόμου ακοπείται η νομοθετική κύρωση των δύο παραπάνω συμβατικών κειμένων μαζί με τα παραρτήματά τους:

I.a) Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας αποτελεί με τα τριακόσια είκοσι (320) όρθρα και τα εννέα (9) παραρτήματά της ένα από τα πιο σημαντικά κωδικοποιημένα επιτεύγματα που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών. Αποτελεί τυπικό παράδειγμα προοδευτικής κωδικοποίησεως με την οποία, όχι μόνον αποκρυσταλλώνονται οι ήδη υφιστάμενοι θεσμοί και ρυθμίσεις του διεθνούς εθνικού δικαίου αλλά, δημιουργούνται και νέοι θεσμοί και μορφοποιούνται νέες ρυθμίσεις στο Δίκαιο της Θάλασσας.

Η Σύμβαση αποτελεί το προϊόν και την κατάληξη των όχι εύκολων προσπαθειών της Τρίτης Συνδιασκέψεως των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας που υπήρξε κατά τα χρόνια που εκτυλίχθηκαν οι εργασίες της (1973-1982) η μεγαλύτερη συνδιάσκεψη που ανέφερε η ιστορία λόγω της άνευ προηγουμένου συμμετοχής Κρατών σε αυτή (157 Κράτη κατά την τελευταία της σύνοδο).

Αυτή ακριβώς η ευρύτητα, αν μη καθολικότητα, συμμετοχής όλων των Κρατών της γης της εποχής εκείνης στη Συνδιάσκεψη, είναι αυτή που εγγύαται την αποκρυστάλλωση στη Σύμβαση όλων των τάσεων και επιδιώξεων, που έχουν εκδηλωθεί πάνω στο θέμα του νομικού καθεστώτος των θαλασσών. Από αυτή την άποψη οριώνεται η Σύμβαση, δηλαδή ως εξισορρόπηση συχνά ανπιθέμενων θέσεων αποτελεί μία συμφωνία συνόλου, ένα "package deal" κατά την αγγλοσαξονική έκφραση, όπου το κάθε Κράτος βρίσκει κατ' αρχήν αυτό που επεδίωξε αλλά αποδέχεται και τις τοποθετήσεις του αντιπάλου, σε μία θέση αλληλεξαρτήσεως και εξισορροπήσεως.

Πέρα όμως από την κωδικοποίηση ή και αναχώνευση των θεμάτων της κατό παράδοση ύλης του Διεθνούς Δικαίου της Θάλασσας, η νέα Κυβέρνηση επεκτείνεται και σε εντελώς κανονιόμους οραματισμούς και συλλήψεις που εκφράζουν εν πολλοῖς τις σύγχρονες αντιλήψεις για τη νέα διεθνή οικονομική τάξη. Έτσι, ο πλούτος του βυθού των θαλασσών (κυρίως οι λεγόμενοι πολυμεταλλικοί γεωλογικοί κόνδυλοι) πέρα από τα δρια της εθνικής δικαιοδοσίας (κατ' αρχήν πέρα από τα διακόσια ναυτικά μίλια) αναγνωρίζεται ως κοινή κληρονομία της ανθρωπότητας και η πρόσδοσης από την εκμετάλλευση της "κληρονομίας" αυτής αποδίδεται, μετ αφαίρεση της δαπάνης και κάποιου σχετικού κέρδους του αναδόχου της εκμετάλλευσεως, στα υπό ανάπτυξη Κράτη.

Για τη διοργάνωση και την εποπτεία των πάσης φύσεως δραστηριοτήτων στη διεθνή περιοχή του βυθού και τη διαχείριση των σχετικών πόρων, η Σύμβαση δημιουργεί μόνιμη ειδική οργάνωση, τη Διεθνή Αρχή (θα εδρεύει στο Κίνγκστον), που περιλαμβάνει Συνέλευση, Συμβούλιο και Γραμματεία (βλ. άρθρα 156 κ. επ. καθώς και παραρτήματα III και IV), καθώς και την Επιχειρηση που είναι το επιχειρηματικό Όργανο της Διεθνούς Αρχής.

Ακόμα, η Σύμβαση περιλαμβάνει ευρύτατο και εξαι-

ρετικά αναπτυγμένο σύστημα επιλύσεως διαφορών, (δύο Δικαστηρια, διαιτησία, συνδιαλλαγή, ειδικές διαιτησίες κ.ά.) που περιλαμβάνει και την ίδρυση Διεθνούς Δικαστηρίου Δικαίου Θαλάσσης, με έδρα το Αμβούργο (βλ. Μέρος XV καθώς και Παράρτημα VI). Πλην εξαιρέσεων (κυρίως στα θέματα εκμεταλλεύσεως του διεθνούς βυθού), η επιλυση των διαφορών κυριαρχείται από την ελεύθερη επιλογή των μερών σε μία διαφορά του οργάνου επιλύσεως της προτυπήσεως τους.

Τέλος, καθόδου αφορά την Ευρωπαϊκή Ένωση ιδιαίτερη σημασία έχουν οι προβλέψεις του Παραρτήματος IX που υπό το γενικό πτίλο: "Συμμετοχή Διεθνών Οργανισμών" καλύπτει τη συμμετοχή της, όπως αλλωστε και τα άρθρα 305 (β) και 1 παρ. 2(1) και (2).

β) Η Σύμβαση περιλαμβάνει, όπως ελέχθη στην αρχή 320 όρθρα και 9 παραρτήματα. Λόγω της μεγάλης εκτάσεως του κειμένου, η παρουσίαση που ακολουθεί γίνεται κατά Μέρη και Παραρτήματα.

- Το Μέρος I επεξηγεί εν είδει εισαγωγής τη χρήση ορισμένων βασικών όρων.

- Το Μέρος II είναι λίαν σημαντικό για την Ελλάδα αφού περιέχει τις σχετικές με την αιγιαλίτιδα ζώνη και τη συνορεύουσα ζώνη ρυθμίσεις (βλ. στο άρθρο 2 περί του εναέριου χώρου, στο άρθρο 3 την κωδικοποίηση του εθνικού κανόνα των 12 μιλίων για πρώτη φορά σε πολυμερές συμβατικό κείμενο, στο άρθρο 15 τη διατήρηση της μέσης γραμμής για την οριοθέτηση αλληλεπικαλυπτόμενων αιγιαλίτιδων ζωνών).

- Το Μέρος III περιέχει τις ρυθμίσεις για τα στενά διεθνούς ναυσιπλοΐας. Το Τμήμα 2 του Μέρους αυτού αναφέρεται στον πλου διέλευσης, το κοινώς λεγόμενο TRANSIT PASSAGE, που μας δημιουργεί προβλήματα κυρίως λόγω της υπερπτήσεως που περιλαμβάνει και για το οποίο έχουμε καταθέσει ερμηνευτική δήλωση.

- Το Μέρος IV προβλέπει για τα αρχιπελαγικά Κράτη, στα οποία, όπως είναι γνωστό, δεν περιλαμβάνεται η Ελλάς ως μη αμιγώς αρχιπελαγικό Κράτος. Εν τούτοις σημαντικός για μας είναι ο διδόμενος στο άρθρο 46 (β) ορισμός του αρχιπελάγους που στην ουσία αποτελεί περιγραφή του Αιγαίου.

- Το Μέρος V αναφέρεται στο νέο θεσμό της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης.

- Το Μέρος VI είναι αφιερωμένο στην υφαλοκρηπίδα. Στο άρθρο 76 (1) διοιπιστώνεται η μεταλλαγή που επήλθε στην έννοια της υφαλοκρηπίδας, έναντι της σχετικής Συμβάσεως της Γενεύης του 1958, με παραμερισμό του γεωλογικού κριτηρίου και επικράτηση του κριτηρίου της αποστάσεως για τις έως 200 μίλια υφαλοκρηπίδες. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το άρθρο 83 που ρυθμίζει την οριοθέτηση αλληλεπικαλυπτόμενων υφαλοκρηπίδων και περιέχει το σύστημα επιλύσεως των σχετικών διαφορών. Ενδιαφέρουσα η παραπομπή που περιέχεται στην παράγραφο 1, στο άρθρο 38 του Καταστατικού του Διεθνούς Δικαστηρίου.

- Το Μέρος VII αφορά την ανοικτή θάλασσα. Ενδιαφέροντα τα άρθρα για την εθνικότητα των πλοίων και τη σημασία καθώς και για τα καθήκοντα του κράτους της σημασίας (άρθρα 91 κ. επ.).

Ιδιαίτερο επίστροφη ενδιαφέρον παρουσιάζει το άρθρο 98 περί του καθήκοντος βοηθείας εκείνων που κινδυνεύουν στη θάλασσα και που εφήμεροσαν τα ελληνικά πλοία, προκειμένου περί πολιτικών φυγάδων, στις θάλασσες της Κίνας.

- Το Μέρος VIII περιλαμβάνει ένα μόνο άρθρο (το 121), που όμως είναι ζωτικό για την Ελλάδα αφού περιέχει πλήρη εξ απόψεως δικαιωμάτων εξομοίωση των νήσων με τα υπόλοιπα ηπειρωτικά εδάφη. Υπόρχει εν τούτοις μία ασαφής εξαιρεση περί βράχων που δεν μπορούν να βαστάσουν ανθρώπινη κατοικία ή δική τους

οικονομική ζώη και που εξ αυτού του λόγου στερούνται υφαλοκρηπίδας και αποκλειστικής οικονομικής ζώνης. Το θετικό εν τούτοις επιχειρήμα που μπορεί να αντληθεί από τη μοναδική αυτή εξαιρέση είναι ότι εκεί δουν ο συμβατικός νομοθέτης θέλησε εξαιρέση το είπε καθαρά και δεν είναι δυνατόν να επιχειρείται η δημιουργία και άλλων εξαιρέσεων για να αποστερθούν νησιά της υφαλοκρηπίδας ή της οικονομικής τους ζώνης.

- Το Μέρος ΙΧ εισάγει το νέο, αλλά επίσης ασαφή θεσμό των κλειστών και της ημίκλειστων θαλασσών. Τα καθήκοντα εν τούτοις και τα δικαιώματα που προκύπτουν από το άρθρο 123, είτε καλύπτονται απλώς από συστάσεις (γενικό μέρος του άρθρου) είτε αποτελούν απλώς "υποχρέωσεις συμπεριφοράς", εν πάσῃ δεν περιπτώσει ανήκει εις το παράκτιο κράτος να επιλέξει προς τον σκοπό της προβλεπομένης συνεργασίας είτε ευθεία συνεννόηση, είτε συνεννόηση μέσω κατάλληλου περιφερειακού οργανισμού.

- Το Μέρος Χ πραγματεύεται την πρόσθαση στη θάλασσα κρατών που στερούνται ακτών.

- Το Μέρος XI είναι εξαιρετικά εκτεταμένο, καλύπτει το θέμα της εκμεταλλεύσεως του διεθνούς βυθού και απετέλεσε την πέτρα του σκανδάλου στη διένεξη μεταξύ υπό ανάπτυξη κρατών και πλουσιών βιομηχανικών κρατών. Η διένεξη αυτή είναι εκείνη που εμπόδισε την θέση σε ισχύ της Συμβάσεως ενωρίτερα. Ευτυχώς, μετά τεσσάρων ετών διαβουλεύσεων μπόρεσε να βρεθεί λύση που ενσωματώθηκε στο δεύτερο συμβατικό κείμενο, στο οποίο θα αναφερθούμε παρακάτω.

- Το Μέρος XII καλύπτει το τόσο επίκαιρο και καίριο θέμα της προστασίας και διαφυλάξεως του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

- Το Μέρος XIII αναφέρεται στη θαλάσσια επιστημονική έρευνα και με τον κατάλληλο χειρισμό των σχετικών διατάξεων του μπορεί να μας παράσχει αρκετή προστασία των δικαιωμάτων μας (βλ. ίδιας άρθρα 245 κ. επ.).

- Το Μέρος XIV πραγματεύεται τα της αναπτύξεως και μεταβίβασης της θαλάσσιας τεχνολογίας.

- Εξαιρετικά σημαντικό είναι το μέρος XV για την επίλυση των διαφορών που αποτελεί αναμφισβήτητη πρόδοση στον τομέα αυτόν.

Ιδιαίτερα ενδιαφέρει τη χώρα μας το άρθρο 292 για την ταχεία απόλυτη πλοίων και πληρωμάτων επί τη καταθέσει επαρκούς εγγυήσεως. Είναι γνωστές οι δυσχέρειες που αντιμετωπίζει η ναυτιλία μας εξ αφορμής κατακρατήσεων. Σύμφωνα με την παραγράφο 1 του άρθρου, αν εντός 10 ημερών από της ουλλήψεως τα μέρη εις τη διαφορά δεν ουμφωνήσουν για την υποβολή σε κάποιο δικαστικό οργανό, τότε η διαφορά μπορεί και μονομερώς να υποβληθεί στα Δικαστήρια Δικαίου Θαλάσσης, που οφείλει να αποφανθεί τόχιστα επί του θέματος της καταθέσεως λογικής εγγυήσεως και να διατάξει την άμεση απόλυτη.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει για τη χώρα μας και το άρθρο 298 παρ. 1(α) που προβλέπει για την οριοθέτηση θαλάσσιων ορίων (αιγαίαλιτιδα ζώνη, αποκλειστική οικονομική ζώνη, υφαλοκρηπίδα) μία ιδιόμορφη διαδικασία, που αρχίζει με υποχρεωτική συνδιαλλαγή (υποχρεωτική ως προς την προσέλευση σε αυτή, όχι όμως ως προς την αποδοχή της σχετικής εκθέσεως που δεν είναι δευτερευτική). Η διάταξη αυτή είναι το αποτέλεσμα μακρών και επίπονων διαπραγματεύσεων υπό την προεδρία του οεώνηστου Κ. Σταυροπούλου. Η διάταξη εφαρμόσθηκε ήδη μία φορά στην οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας της νησου Ιαν Μαγεν.

- Το Μέρος XVI περιέχει τις γενικές διατάξεις.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη χώρα μας παρουσιάζει το άρθρο 303 για την προστασία των αρχαιολογικών

και ιστορικών αντικειμένων που ανευρίσκονται στη θάλασσα. Η διάταξη αυτή αποτελεί μία αναμφισβήτητη επιτυχία της Ελληνικής Αντιπροσωπείας που είχε την πρωτοβουλία να εγείρει το θέμα και να το χειρισθεί με επιμονή.

Το αρχικό ελληνικό σχέδιο εστηρίζετο στην έννοια της υφαλοκρηπίδας. Καθώς όμως πολλές δυτικές χώρες δεν ήθελαν να διευρυνθεί η έννοια της υφαλοκρηπίδας με προσθήκη και των αρχαιολογικών και ιστορικών αγαθών, επειδέντη η έννοια της συνορεύουσας ζώνης (24 μίλια), με ενισχυσή της με τη δημιουργία τεκμηρίου αμάχητου (ή πλάσματος δικαίου), κατά το οποίο δι. Βρεθεί να κατέχεται στη συνορεύουσα ζώνη. Θεωρείται ότι έχει ανασυρθεί από την αιγαίαλιτιδα ζώνη ή το χεροδιό έδαφος. Η λύση είναι περίπλοκη, αλλά ήταν η μόνη εφικτή.

Σημειώνεται ότι υπάρχει διάταξη στη Σύμβαση για την προστασία των αρχαιολογικών και ιστορικών αντικειμένων, που βρίσκονται στη διεθνή περιοχή του βυθού (άρθρο 149) με διαφορετική θεμελίωση.

- Το Μέρος XVII περιέχει τις τελικές διατάξεις από τις οποίες άξιες προσοχής είναι οι του άρθρου 308 για την έναρξη ισχύος της Συμβάσεως και του άρθρου 309 που απαγορεύει τις επιφυλάξεις για να αποφευχθεί ο κατακερματισμός της Συμβάσεως και η επιλεκτική εφαρμογή της.

Το άρθρο 310 εντούτοις επιτρέπει τις ερμηνευτικές δηλώσεις και επί τη βάσει αυτού η Ελλάς κατέθεσε τόσο κατά την υιοθέτηση δύο και κατά την υπογραφή της Συμβάσεως ερμηνευτική δήλωση με σκοπό τον εντοπισμό του TRANSIT PASSAGE μόνο στα στενά που πρόγιατι εξυπηρετούν τις ανάγκες της διεθνούς ναυσιπλοΐας και αεροπορίας και όχι αδιακρίτως όλων των στενών.

- Το Παράρτημα I, περιλαμβάνει πίνακα όλων των ειδών υψηλής αποδημητικότητας για την πληρέστερη προστασία του βιολογικού πλούτου της θάλασσας.

- Το Παράρτημα II ρυθμίζει τα της συγκροτήσεως και λειτουργίας της Επιτροπής για τα όρια της υφαλοκρηπίδας πέρα από τα 200 μίλια (άρθρο 76 της Συμβάσεως).

Πρόκειται για την περίπτωση όπου ένα παράκτιο κράτος διεκδικεί ως φυσική προέκταση του εδάφους του υφαλοκρηπίδα που εκτείνεται πέρα από τα 200 μίλια, αλλά που δεν μπορεί οπωδήποτε να υπερβεί το 350 μίλια. Είναι σφανδάρ ότι μια τέτοια διεκδικητή ιδιοποιείται ενα μέρος της διεθνούς Περιοχής δηλαδή της "κοινής κληρονομίας της ανθρωπότητος", γι' αυτό το κριτήριο είναι πολύ αυστηρά και υπάρχει ειδική επιτροπή που ελέγχει με κάθε λεπτολογία αν η διεκδικητή είναι βάσιμη (ισοβαθής, καμπύλες, πυκνότητο και φύση των πετρωμάτων). Το θέμα δεν έχει καμία σχέση με την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας μετοξύ. Ένονται ή παραπλεύρως αλλήλων κρατών.

- Το Παράρτημα III είναι συναφές προς την εκμετάλλευση του διεθνούς βυθού πέρα από τα όρια της εθνικής δικαιοδοσίας και ρυθμίζει τις σχετικές λεπτομέρειες.

- Το Παράρτημα IV περιέχει το καταστατικό της Επιχειρήσεως που, όπως ελέχθη παραπάνω, αποτελεί τον επιχειρηματικό βραχίονα της διεθνούς Αρχης.

- Το Παράρτημα V ρυθμίζει το θεμό της συνδιαλλαγής για την επίλυση διαφορών.

- Το Παράρτημα VI είναι σημαντικό, αφού περιέχει το Καταστατικό του διεθνούς δικαστηρίου για το δικαίο της θαλάσσας. Σε χωριστό μέρος του Καταστατικού (τμήμα 4) ρυθμίζονται τα της λειτουργίας του Τμημάτος για τις συναφεις με την εκμετάλλευση του διεθνούς βιοδιαθέτη.

- Το Παράρτημα VII ρυθμίζει στις λεπτομέρειες του

τη θεσμοποιημένη διαιτησία που καθιδρύει η Σύμβαση.

- Στο αμεωντικό επόμενο Παράρτημα VIII περιέχεται η διοργάνωση της σχετικά λιγότερο δαπανηρής και περισσοτερο ειδικευμένης και ταχείας ειδικής διαιτησίας. Η ειδική διαιτησία εφαρμόζεται επί διαφορών εξειδικευμένης μορφής, που αφορούν τέσερις τομείς ειδικώς απαριθμούμενους στο άρθρο 1 του Παραρτήματος (αλιεία, προστασία περιβάλλοντος, θαλάσσια επιστημονική έρευνα, ναυσιπλοΐα).

- Τέλος το Παραρτήμα IX προβλέπει και θεσμοθετεί όπως είπαμε ήδη και παραπάνω, τη συμμετοχή στη Σύμβαση και διεθνών οργανισμών που έχουν δημιουργηθεί από κράτη που έχουν μεταβιβάσει σε αυτούς αρμοδιότητες που ρυθμίζονται από τη Σύμβαση. Οι ρυθμίσεις του παραρτήματος αυτού ικανοποιούν πλήρως την Ευρωπαϊκή Ένωση. Πέρα από τα όσα γενικά ελέχθησαν στην αρχή για την Σύμβαση και τη μέγιστη σημασία της, υπάρχουν συγκεκριμένα σημαντικά σημεία της που είναι θετικά και ικανοποιητικά για τη χώρα μας. Αναφέρονται τα κυριότερα:

- Η εξαγγελία του εθιμικού κανόνα των 12 μιλίων για την αιγιαλίτιδα ζώνη.

- Η διατήρηση του κανόνα της ίσης αποστάσεως (μέση γραμμή - πλαγιά γραμμή) για την οριοθέτηση της αιγιαλίτιδας ζώνης μεταξύ κρατών που οι οκτές τους βρίσκονται έναντι ή παραπλεύρως αλλήλων.

- Η διατήρηση και ενίσχυση της έννοιας της συνορεύουσας ζώνης με την προσθήκη νέας αρμοδιότητας για την προστασία της υποβρύχιας πολιτιστικής κληρονομίας.

- Η ύπαρξη ορισμού της έννοιας του αρχιπελάγους.

- Η οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας - αποκλειστικής οικονομικής ζώνης, στο μέτρο που η λύση που δόθηκε είναι ουδέτερη και παραπέμπει στο Διεθνές Δίκαιο, χωρίς να παραπέμπει και στην επιείκεια (equity), ως μέσο για τον καθορισμό της οριοθετικής γραμμής.

- Ο ορισμός της υφαλοκρηπίδας, στο μέτρο που ειδιάγει αριθμητικό κριτήριο (κριτήριο αποστάσεως).

- Το καθεστώς των νησιών και η αναγνώριση σε αυτά πλήρων δικαιωμάτων.

- Η περιστολή της εγηρειας της έννοιας των κλειστών και ημικλειστων θαλασσών τοσο ως προς τα μάλλον ανώδυνα αντικείμενα π.χ. οσο και ως προς το χαρακτήρα της διατέξεως (σύσταση - υποχρεωση συμπεριφοράς και όχι αποτελέσματος).

- Διατάξεις για την επίλυση των διαφορών.

- Η ύπαρξη για πρώτη φορά ρυθμίσεων για τα σοχαιολογικά και ιστορικά αντικείμενα.

- Η απαγόρευση επιφυλάξεων.

- Η ρύθμιση των θεμάτων που σχετίζονται με τη νευτιλία κατά τρόπο που δεν είναι αντίθετος προς τα συμφέροντα της δικής μας ναυτιλίας (προστασία θαλάσσιου περιβάλλοντος, ελευθερία θαλάσσιων μεταφορών, θέματα εξοπλισμού και επανδρώσεως εμπορικών πλοίων και ασκησεως ελέγχου από το παράκτιο κράτος).

- Τέλος, η εισαγωγή του θεσμού της ταχείας απελευθερώσεως των εμπορικών πλοίων και των πληθωριών τους επί καταβολή επερκούς εγγυήσεως.

Το συμπέρασμα που εξάγεται από όσα ελέχθησαν παραπάνω είναι ότι η Σύμβαση, χωρίς βέβαια να μας παρέχει τα πάντα, μας παρέχει οπωσδήποτε πολλά και ακόμα περισσότερο, με την αποκρυστάλλωση του Δικαίου της Θάλασσας που εγκαθίδρυει, μας προστατεύει από πολλά και μας παρέχει ασφάλεια δικαιου.

Γι αυτό η παρούσα έκθεση εισηγείται χωρίς δισταγμό την κύρωση της Σύμβασης.

II. a) Όπως είναι γνωστό, ο λόγος για τον οποίο η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της

Θάλασσας χρειάσθηκε να περιμενει δώδεκα χρόνια για να τεθεί σε ισχύ είναι η αντιδικία που αναπτύχθηκε ανάμεσα στον Τρίτο Κόσμο αφ ενος και τα πλούσια βιομηχανικά κράτη αφ ετέρου σχετικά με τις ρυθμίσεις του Μέρους XI της Συμβάσεως, δηλαδή του Μέρους που προβλέπει τα της εκμεταλλεύσεως του βυθού των θαλασσών πέρα από τα όρια της εθνικής δικαιοδοσίας.

- Ο Τρίτος Κόσμος θεωρούσε τις ρυθμίσεις του Μέρους XI που τον ευνοούσαν ως ένα κεκτημένο το οποίο δεν ήταν διατεθειμένος να αποστεί έστω και εν μέρει. Από την άλλη πλευρά, τα πλούσια βιομηχανικά κράτη (με επικεφαλής τις Η.Π.Α.) που κατείχαν την τεχνολογία - τεχνογνωσία αλλά και τα εξαιρετικά σημαντικά κεφάλαια τα απαραίτητα για την εκμετάλλευση του πλούτου του βυθού των θαλασσών, θεωρούσαν ότι οι ρυθμίσεις του Μέρους XI δεν τους παρείχαν τις εγγυήσεις, τις διασφαλίσεις εκείνες που θα τα προφύλασσαν από το ενδεχόμενο, ο Τρίτος Κόσμος όταν κατ' εφαρμογή του Μέρους XI θα αποκτούσε, βραδέως ίσως αλλά ασφαλώς, και την απαιτούμενη τεχνολογία και τα κεφάλαια για να διεξαγάγει μόνος του την εκμετάλλευση με κάποιο χειρισμό, μία τροποποίηση βασισμένη στη Σύμβαση π.χ., να τα θέσει εκτός εκμεταλλεύσεως.

Προ τεσσάρων περίπου ετών εκδηλώθηκε εκ μέρους της Γραμματείας του Δικαίου της Θάλασσας των Ηνωμένων Εθνών πρωτοβουλίο με σκοπό το συγκερασμό των διισταμένων εκατέρωθεν απόψεων.

Χρειάσθηκαν δύο έπειτα διαβουλεύσεων σε πολύ στενό κύκλο των κυρίων ενδιαφερόμενων για το θέμα κρατών, υπό την αιγιάδα του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών PEREZ DE CUELLAR, για την καταγραφή εννέα σημείων στα οποία εντοπίζονταν οι διαφωνίες. Και χρειάσθηκαν άλλα δύο ακόμα χρόνια ανοιχτών πλέον διαβουλεύσεων, ήδη υπό την αιγιάδα του νέου Γενικού Γραμματέα BOUTROS-GHALI, για την εξεύρεση των κατάλληλων και γενικών αποδεκτών λύσεων.

Οι λύσεις αυτές, μαζί με την απαραίτητη τυπική τους πλαισίωση, αποκρυστάλλωσηκαν σε δύο κείμενα (το ένα είναι παράρτημα του άλλου), που υποβάλλονται για κύρωση στη Βουλή των Ελλήνων.

Για την υιοθέτηση και υπογραφή των συμβατικών αυτών κειμένων επελεγή η οδός της συγκλησεως εκτεκτίπησης συνοδου της 4^{ης} Γενικής Συνελεύσεως των Ηνωμένων Εθνών, η οποία με απόφαση της (πην υπ' αριθμ. 48/263 της 28ης Ιουλίου 1994) υιοθέπησε με ψήφους: 121 υπέρ, 0 κατά και 7 αποχές τα σχετικά κείμενα. Οσα κράτη εψηφίσαν θετικά κατά τη σχετική συνεδρίαση καθίστανται προσωρινά μέρη στη Συμφωνία, η οποία τίθεται και αυτή προσωρινώς εν ισχύ από την 16η Νοεμβρίου 1994 (βλ. άρθρο 7 της Συμφωνίας).

Ο λόγος που κατά την επόμενη ημέρα υιοθετήσεως έγινε και υπογραφή των κειμένων είναι ότι: πρώτον υπήρχαν κράτη, όπως π.χ. η Ελβετία ή άλλες οντότητες οπως π.χ. η Ευρωπαϊκή Ένωση που, μη οντας μέλη των Ηνωμένων Εθνών, δεν μπορούσαν να μετάσχουν της διαδικασίας υιοθετήσεως. Εξάλλου, θεωρήθηκε ότι ο επιπλέον τύπος της υπογραφής παρέχει γενικώς πρόσθιτη βεβαιότητα και ασφάλεια.

Στα κράτη πασχεται η ευχέρεια (άρθρο 7 της Συμφωνίας) να δηλώσουν ότι δεν θα εφαρμόσουν προσωρινώς τη Συμφωνία.

Η Ελλάς εψήφισε υπέρ της Συμφωνίας και την υπέγραψε υπό την επιφύλαξη της επικυρώσεως. Εθεωρήθηκε ότι είχε μεγάλη για μας σημασία να εψηφίστηκε μέλη (έστω και με προσωρινό τίτλο) της Συνελεύσεως (Assembly) κατά την εις πρώτη φάση λειτουργία της και να μετάσχουμε ενεργώς στις ποικίλες διεργασίες που θα αναπτυχθούν αναφορικά με τη συγκρότηση των

οργάνων της Διεθνούς Αρχής (Authority). Η Συμφωνία, με το Παράρτημά της, θεωρήθηκε ως μείζον γεγονός στην εξέλιξη του νέου Δικαίου της Θάλασσας, αφού καθιστά πλέον τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας γενικώς αποδεκτή.

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση η αποδοχή της υπήρξε ευμενέστατη, θεωρηθέντος ότι διαφυλάσσει πλήρως τα συμφέροντα των εκ των εταίρων μας πλούσιων βιομηχανικών κρατών. Ιδιαίτερη σημασία πρέπει να αποδοθεί και στο γεγονός ότι η Συμφωνία υπεγράφη και από τις Ηνωμένες Πολιτείες.

β) Κείμενο της Συμφωνίας

Στο προοίμιο περιέχονται οι συνήθεις γενικές διακηρύξεις αρχών και επισημαίνονται γεγονότα. Βεβαίως από διακηρύξεις του είδους αυτού δεν ήταν δυνατό να απουσιάζει η 'κοινή κληρονομία της ανθρωπότητος' (δεύτερη παράγραφος). Ενδιαφέρον παρουσιάζει η πέμπτη παράγραφος όπου γίνεται αναφορά στις οικονομικοπολιτικές εξελίξεις που επηρεάζουν την εφαρμογή του Μέρους XI. Πράγματι, αυτές οι εξελίξεις μαζί άλλωστε και με ορισμένες τεχνικές προόδους, μειώσαν την άκρατη αισιοδοξία για το μέλλον της αξιοποίησεως των πόρων από τη θάλασσα και κατέστησαν πιο εύκαμπτους στις απόψεις τους τους προσδοκώντες υπέρμετρες προσδόους.

- Στο άρθρο πρώτο διαφαίνεται ότι βρισκόμαστε κατ' ουσίαν προ τροποποίησεως του Μέρους XI της Συμβάσεως, πράγμα το οποίο επιβεβαιώνεται από τη διάταξη του άρθρου 2.

- Το άρθρο 3 τάσσει προθεσμία 12 μηνών από την υιοθέτηση για την υπογραφή.

- Στο άρθρο 4 καθιερώνεται η στενή αλληλεξάρτηση ανάμεσα στη Συμφωνία και τη Σύμβαση του Δικαίου της Θάλασσας, αφού η αναδοχή δεσμεύσεως έναντι της Συμβάσεως σημαίνει δέσμευση και από τη Συμφωνία (παρ. 1). Άλλα και ο αντίστροφος κανόνας θεσπίζεται: δρος για την ανάληψη δεσμεύσεως από τη Συμφωνία είναι η προηγούμενη δέσμευση έναντι της Συμβάσεως. Κατά τα άλλα απαριθμούνται οι ποικίλοι συνδυασμοί αναλήψεως δεσμεύσεως από τη Συμφωνία. Το άρθρο 5 θεσπίζει απλοποιημένη διαδικασία για κράτη ή οντότητες που επικύρωσαν τη Σύμβαση του Δικαίου της Θάλασσας πριν από την υιοθέτηση της Συμφωνίας. Το άρθρο 6 προβλέπει περί της θέσεως εν ισχύ της Συμφωνίας. Πέρα από τον αριθμό των κρατών που απαιτείται (40) τάσσεται και 'ποιοτική τρόπο τινά προυπόθεση', αφού απαιτείται η παρουσία μεταξύ των σαράντα και τουλάχιστον επτά 'πρωτοπόρων επενδυτών', δηλαδή κρατών που επένδυσαν σε ερευνητικές εργασίες για τον εντοπισμό και τη μελέτη των πολυμεταλλικών γεωλογικών κονδύλων τουλάχιστον 30.000.000 δολλάρια Η.Π.Α., και που οι πέντε εξ αυτών είναι ανεπτυγμένα κράτη. Το άρθρο 7 προβλέπει για την προσωρινή εφαρμογή της Συμφωνίας για την οποία έγινε ήδη λόγος παραπάνω. Ενδιαφέρουσα είναι η πρόβλεψη της παραγράφου 2 κατά την οποία η προσωρινή εφαρμογή υπόκειται στην εσωτερική τους νομοθεσία και τις κανονιστικές πράξεις. Αυτό γίνεται για να διευκολυνθούν τα κράτη εξ απόψεως εσωτερικού δικαίου για την προσωρινή εφαρμογή της Συμφωνίας. Επίσης ενδιαφέρουσα είναι η ρύθμιση της παραγράφου 3, η οποία τάσσει ημερομηνία (16 Νοεμβρίου 1998) για τη λήξη της προσωρινής εφαρμογής.

Το άρθρο 8 ορίζει το περιεχόμενο του όρου 'Κράτος Μέρους'. Άξια σημειώσεως είναι η παραπομπή της παραγράφου 2 στο άρθρο 305, 1(φ) της Συμβάσεως που καλύπτει και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Το άρθρο 9 ορίζει το Γενικό Γραμματεία του Ο.Η.Ε. ως Θεματοφύλακα. Τέλος το άρθρο 10 περιέχει τις τυπικές περι-

πολυμερών συμβατικών κειμενών κ.λπ. διατάξεις.

γ) Παράρτημα στη Συμφωνία

Το Παράρτημα είναι εκείνο που περιέχει τις προσαρμογές ουσίας του Μέρους XI που αποτελούν στην πραγματικότητα τροποποιήσεις του Μέρους αυτού που το κατέστησαν γενικώς αποδεκτά. Οι ρυθμίσεις του Παραρτήματος είναι εντόνως 'τεχνικού' χαρακτήρα και αφορούν τη διοργάνωση της εκμεταλλεύσεως κ.λπ. του βυθού.

- Το Τμήμα 1 ρυθμίζει το σημαντικό θέμα του κόστους για τα Κράτη Μέρη και επιφέρει θεσμικές διευθετήσεις. Το Τμήμα 2 προβλέπει για την Επιχείρηση. Οι σχετικές διατάξεις του Μέρους XI προσαρμόζονται και περιορίζονται. Χαρακτηριστική από της απόψεως αυτής είναι η παράγραφος 6 του Τμήματος. Το Τμήμα 3 ρυθμίζει τον τρόπο λήψεως των αποφάσεων. Στο Τμήμα αυτό προβλέπονται και τα της συγκροτήσεως του Συμβουλίου (παρ. 15 κ. επ.). Οι σχετικές διατάξεις αναχωνεύθηκαν και πολλές από αυτές απλώς δεν εφαρμόζονται (βλ. παραγράφους 8, 14 και 16). Το Τμήμα 4 αναφέρεται στην αναθεωρητική συνδιάσκεψη. Το Τμήμα 5 στη μεταβίβαση της τεχνολογίας. Το Τμήμα 6 στην πολιτική παραγωγής. Το Τμήμα 7 στην οικονομική βοήθεια. Το Τμήμα 8 στις οικονομικές διατάξεις των συμβολαίων, και το Τμήμα 9 στην Οικονομική Επιτροπή.

Εν όψει των ανωτέρω εισιτηριώνεθα την ψήφιση του υποβαλλόμενου σχεδίου νόμου.

Αθήνα, 26 Ιανουαρίου 1995

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ	ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ
Καρ. Παπούλας	Γερ. Αραένης
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ	ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ
Α. Παπαδόπουλος	Γ. Κατσιφάρας
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ, ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ
Κ. Λαλιώπης	Κ. Σημίτης

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

Κύρωση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας και της Συμφωνίας που αφορά την εφαρμογή του μέρους XI της Σύμβασης

Άρθρο πρώτο

Κυρώνεται και έχει την ισχύ, που ορίζει το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος, η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας, η οποία υπογράφηκε στο Μοντέγκο Μπαΐ την 10η Δεκεμβρίου 1982, καθώς και η Συμφωνία η σχετική με την εφαρμογή του μέρους XI της Σύμβασης που υπογράφηκε στη Νέα Υόρκη την 28η Ιουλίου 1994, των οποίων τα κείμενα σε πρωτότυπο στην αγγλική γλώσσα και σε μετάφραση στην ελληνική έχουν ως εξής:

(Παρεμβάλλεται το κείμενο της Σύμβασης
βιβλιοδετημένο σε τόμο)